

Locuint'a Redactorului:

si
Cancellari'a Redactiunii:e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii traviasi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominic'a.

Pretiuul de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siesse lune . . . 6 fl. „ „
Pre annu intregu . . . 12 fl. „ „

Pentru Romanii'a

pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
„ 6 lune 20 „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ = 4 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

D'in Campi'a Transilvaniei

In diu'a Sclui Ioanu Botezatoriulu, 1869.

Sê alegemu deputati la diet'a d'in Pest'a séu nu?

Déca a mai remasu in Romanii Ardeleni vre-o picatur'a de sange stramosiescu, déca tienu ei minte botjocura si nedreptatea, ce li-se face pe tota diu'a de câtra stapanii d'ilei, déca semtiulu de onore si demnitate natiunale nu s'a tempitu de totu in ei, atunci ei nu se potu si nu se voru apropiã de urn'a, care i desbraca de drepturile omenesce, li rapesce au-tonomi'a si independinti'a constitutiunala a tierci loru, si i arunca intr'unu abisu inspaimentatoriu!

De candu ne au asediatu stramosiulu Traianu pe aceste-a sante locuri, de candu barbari'a a sugrumatu libertãtãile remase de la stabunii nostri, de atunci sute de ani nopte au fostu pentru noi, si rugatiunile nostre n'au strabatutu inca pana la alu sieptele-a ceriu, de si mai de multe ori ni-seareta câte o radia de sperantia de a scapã de jugulu apesatoriu.

Déca suspinele nostre candu si candu se manifestau la audiulu lumei, eramu mai réu persecutati, de câtu banditii, carii ti-rapescu viéti'a si averca. si in urma condamnati a parasi patri'a si a mancã amar'a si doreros'a pane a esilului! Cu tote aceste a amu remasu nepetati in credinti'a nostra câtra tronul si patria.

In annu 1848, candu esistinti'a imperiului se elatinã, bratiile romane au alergatu intru ajutoriulu lui. Cei 40 de mii de martiri n'au caditu singuru pentru aperarea natiunalitãtii romane, ei si pentru sustinerea imperiului. Si totu-si sistem'a absolutica, urmata dupa revolutiunea d'in anii 1848⁹/₉, a apesatu pre Romani, dreptu remunerare pentru loialitatea loru, inca mai multu de câtu pre fostii revolutiunari!

In anii 1863, dreptele si secularele pretensiuni ale Romaniloru Ardeleni se vediura in câtu-va respectate; in diet'a d'in Sabliu se asiediara câte-va petre la fundamentulu fericierei patriei si a prosperarei natiunei romane, inse stapanii de asta-di cu mani impie ne nimicira totu opulu inceputu. Nimicirea, precum sciti, nu se facu deodata si pe facia, ci cu incetulu si pre furisulu, in urma ni-se concesse a merge la diet'a de incoronare, carea putienu inainte de inchiderea ei, decretã d'in nou nefericit'a uniune, sclavagiulu nostru politico-natiunalu.

Istoriografulu care va semnã evenimintele patriei nostre de la 1865 pana inclusivu 1868, va aflã si descoperi tota procedur'a vicleana, pusa in scena facia cu noi, elu inse va potè constata totodata amagirea si credulitatea aceluor Romani, carii au alergatu la diet'a d'in Pest'a,**) in contr'a voiei si in contr'a protestulu natiunei loru!

*) Semnu invederatu, câ in politica recunoscinti'a n'are locu, ba, dorere! pana acum neci moralulu; numai cei tari si cerbicosi, cari facu sê li-se sentiesca poterile vitali sunt respectati si considerati pre acestu pamentu, era celoru simpli si umiliti — imperati'a ceriurilor. Red.

**) Si cu tote aceste, ce minunea lui Ddieu! numai celu ce trecea de renegatu a avutu inim'a si rar'a onestate de a o marturisi francu in faci'a dietei, „cã d'insulu s'au amagitu, s'au insielatu si câ sperantiele si staruintiele sale cele de doue dieci de ani s'au prefacutu in fumu si scrumu!“ Aceste putiene cu vintu au fostu rostite cu dorere adancu semtita, si au fostu mai elocinte decâtu o lunga cuventare cicero-niana. Votu de neincredere mai eclatantu nimene n'au potutu sê dde dietei unguresce, decâtu numai acestu barbatu singuru amicu dechiaratu alu Uniunii. Sub impressiunea cuvinteluor sale au amutitu chiaru si eternii papagali ai dietei mag. „Con-ticuere omnes et vox faucibus haesit“ de rusinea publica si de poterea adeverului cuvinteluor unui singuru omu. Lucru firescu, — candu amiculu te rusineza, nerusnarea slabesce. — Cetitorii nostri preabine sciu câ acestu „onestu“ barbatu este D. Iosifu Hosu. I-amu fostu detori acé-st'a recunoscinti'a, pentru câ noi inca amu fostu mai nainte nu numai aspri dar' si nedrepti in judecat'a nostra facia cu d-sa, inse nu ni e rusine a marturisi acé-st'a ratecire a nostra, ci ni e rusine, câ urmãrile fatale ne silesu a constata câ cei „mari romani“ (cu gur'a) pururea siovaitori de la 1848—1868 n'au fostu amagiti ei amagitori ai poporulu nostru, si asta-di inca se obrudu a-lu amagi. Red.

Ce? suntemu noi instrumentele totoruru guverneloru aflatorie la potere? cum? n'au fostu celea in-template in 1863⁴/₄, nemicu alta decâtu o comedia? este ertatu ore a jocã asemenea comedia cu o natiune intrega, ba chiaru cu majoritatea unei tiere? si dupa tote aceste a forsã uniunea dar a lasã in valoare legea electorale aristocratico-feudale, acésta rugina a trecutulu si botjocura a presentulu! Prin acé-st'a, nu insemneza ore a inganã dreptatea si a ne tractã ca pre nisce eloti!!

Ei bine, ce jerfa mai poftescu protivnicii nostri de la noi? voiescu d'insii ca noi d'in di in di sê aprobãmu faptele domnieiloru, sê incuviintiãmu tractarea neomenosa, de care avemu parte, in fine sê ne subscriemu chiar' noi insi-ne cu man'a nostra sentinti'a de morte? nu, acé-st'a nu o voru face Romanii, ci — pentru diet'a d'in Pest'a nu voru alege neci odata deputati.

Sciu io, câ profetii mincinosi se voru imulti, câ fondurile secrete se voru deschide la cei iubitori de interesu, câ satan'a d'iu'a si no-pta va miscã tote furiele si va aflã de securu préda in sufletele cele lasie, in inimele desbracate de semtiulu de onore, sciti inse si aceea, cumcã asemenea fintie necurate nu se voru potè apropiã de poporulu necoruptu si de intieleginti'a cu caracteru. Intieleginti'a romana si cu deosebire brav'a nostra preotîme va padî pre poporu in contr'a aceluor fintie spurcate, ea va ingrigi ca neci unulu sê nu cada in tentatiune, si va demascã pre toti intrigantii si argatii stapaniloru, carii cu 30 de arginti se voru incercã a cum-perã si a vinde moralitatea poporulu si a-lu seduce, ca sê merge la urn'a cea fatale pentru elu, fiii si nepotii lui. Unii voru lucrã pentru partid'a guvernulu, de la care ascépta gratia si vre unu osu de rosu! altii amagiti de vorbele si promisiunile stangaciloru voru intrã in servitiulu loru.*)

Inse alegatorii Romani voru sci, cumcã nemica este mai dejositoriu pentru unu omu de caracteru si de onore, de câtu a servi cui-va de instrumentu. Déca alegatorii Romani sunt convinsi, cumcã tramitarea deputatiloru la Pest'a, nu este alta decâtu sinucidere natiunale, atunci ei de siguru se voru ingrozì de a servi de instrumente partideluor magiare; pentru câ bine vedu ei câta usiorelate li s'a facutu de câtra partid'a drepta atotu potinte, era ceea ce exprime asta-di capulu partidiei stange d'in Transilvani'a, este minciuna nerusinata si insulta in contr'a totoruru natiuniloru nemagiare.

Auditi omeni buni, cutediare orba de la dom-nulu Tisza László (vedi vorbirea câtra alegatori, d'in 3 ian. 1869 si art. d'in 1° 1868 d'in M. Polgár), cumcã legea pentru natiunalitãti in mare parte multimesce (in testulu orig. este „celu putienu mare parte — legalább nagyrészt, contradictio in termi-nis. Red.) pre poporele nemagiare cu tote locotiturele unoru pretinsi conducatori ai loru („nehány állítóla-gos vezérük handázása daczára“; ce mai frase parlamentarie de la pretinsulu conducatoriu alu magiariloru ardeleni. Red.) era in articlulu susu atinsu, d'in „Magyar Polgár“ dîce espresu cumcã numai câti-va demagogi (magistre cura te ipsum, R.) nu sunt multiamiti, cari voiescu a pescui in apa turbu-re. (Dsa pescuesce in morascinele Tisei.)

Candu cine-va ajutatatu de impregiurãri te aduce momentanu intr'o pusetiune grea, intr'o strim-tore, unde de o camdata nu poti face alta decâtu a suferi si a tramite suspinele la toti iubitorii de direp-tate si umanitate, sarcin'a acestei pusetiuni de si cu greu dar' o porta omulu, cu sange rece, candu inse acelu-a, carele te-au strimtoratu, carele ti-a causatu suferinti'a si nedreptatea, te si insulta si-bate jocu de tine, ti-vatema celu mai nobilu semtiu de reverintia si in-credere câtra conducatorii si luptatorii causei natiu-nale, o! atunci se revolta sangele in tote venele omu-lui si nu pote a nu eschiamã „Quousque tandem abu-tere patientia nostra...?“
Omu.

*) Bunu servitiu! a se vedè cuventãrile lui Tisza Kál-mán, et ex uno disce omnes.

Cuventulu si Propunerea

Dlul Vicariu Antonelli in Adunarea distr. a Fagarasiulu tenuta in 21/1 1869. *)

Onorable Comitetu,

In momente atãtu de seriose, — in cari vedemu inaintea nostra legea de uniune, legea asiè numita despre egal'a indreptãtîre natiunale, si intre d'insele legea electorale feudale d'in 1848 sustienuta pentru Ardealu inca pre trei ani inainte — eu asiè credu, câ nu vou abusã cu paciinti'a Dvostra, déca voui incepe de unde cugetu, câ vomu fi in stare a pretiul destulu de bine pusetiunea in care ne aflãmu, cu atãtu mai vertosu, câ d'in sîrurile nostre, de asta-data lipsescu unii barbati, cari totu-de-una au dusu ore-care-va rola, si prin lumenele loru au contribuitu a aflã directiunea pre care comitetulu sê-si pota implini mi-siunea sa cu demnitate:

Domniloru!

E sciutu, câ Romanulu Ardeleanu incependu de la a. 1742 dara mai cu deosebire in aceste doua die-ceniè d'in urma s'a luptatu cu arme legali pentru egal'a indreptãtîre natiunale, s'au luptatu in contr'a supre-mãtiei, egemoniei si privilegieluor, ér' nu pentru Daco-romanismulu ascrisu si imputatu de atãte-a ori de inimicii nostri seculari, prin urmare lupt'a nostra a fostu si mai este o lupt'a leale, lupt'a civilizatiunei, lupt'a progresulu, lupt'a spiritulu tempului, lupt'a marelui principiu natiunale, carele asta-di e aproape a-si serbã triumfulu sêu in tota Europ'a.

In acé-st'a nobila lupta la a. 1863—4 rot'a for-tunei cea atãtu de schimbatoria ne-a desfatatu pre câtu-va tempu cu dulcea sa zimbire, câ-ce dreptulu natiunale, dreptulu limbei ni s'a fostu recunoscutu prin lege formale.

De la a. 1865 incoce acésta fantasma placuta dupa poeti, pre incetu incetu a inceputu a-si intorce faci'a de câtra noi, pana candu in urma, logic'a ne-esorabile a fapteloru dupa cum dîce diplomatii, a adusu cu sine, ca acéste-a rezultate ale lupteluor no-stre sê se stérge, sê se nimicéscã prin unu simplu re-scriptu, ér' acum mai de aproape prin legea de uniune si de natiunalitãti, aduse in diet'a Unguresca. Nu voui intrebã cu ce dreptu, nece me voui plange asupr'a violãrei drepturiloru celoru mai cardenali ale tierci, recunoscute prin sanctiunea pragmateca, ma in urma nu voui intrebã nece macaru aceea, câ ore satisfacu-tu-s'au prea deplinu totoruru recerintieloru ce le-a pretensu chiar' si in-sa-si legea de uniune d'in 1848, care s'a luat de base la cea de acuma, pentru câ pote unii dupa natur'a loru cea sangenica s'ar iritã, si mi-aru ascrie cugete si tendintie ce nu am.

Constitutiunea Unguresca are principiu: „Lex posterior derogat priori.“ Plecandu d'in acestu prin-cipiu, vorbescu numai adevverulu, candu dîce, câ noi romanii Ardeleni prin numitele legi suntemu éra-si redusi la starea, in care ne aflãmu inainte de 1848, luandu-se afara mai numai iobagi'a.

Nu vrèu sê judecu, bine au facutu au reu cei ce au precipitatu lucrurile pana aici in o atare conste-latiune a Europei, in care Ungurulu are cea maimare necesitate de ajutoriulu si sim-pãtiele romanului, ce nu se potu ajunge de câtu prin identitatea intereseluor, nu vrèu dîce sê judecu, câ-ce pote in acésta cununa de barbati alesi s'aru aflã si de aceea, cari me-ar' mustrã, nu sciu pe dreptu ori nedreptu? Venitoriulu ce pote nu e de-parte ne va aretã la toti.

In acele tiere unde domnesce constitutiunali-smulu adevveratu legile rele, stricatiuse si apesatorie se potu schimbã, modificã prin conlucrarea ambiloru factori legislativi.

Un'a seriosa considerare a acestui adevveru, ar' aduce cu sine, ca noi sê urmãmu esemplele ce ni le supeditiza viéti'a constitutiunale a Romei vechie, esemplele parlamentulu englesu, dara mai alesu esemplulu renumitulu deputatu irlandesu Qeonnell, si astfelu sê continuãmu lupt'a nostra si pre tere-nulu in care ne vedemu impinsi, nesuindu a schimbã si modificã desu numitele legi ce apésã cu multa ne-crutiere cerbicea romanulu ardeleanu, si acé-st'a ar' fi politic'a activitãtii dupa terminologi'a moderna.

Inse dupa ce d'in actele dietei Unguresce mai de

*) A se vedè nr. 7.

aprope ne amu potutu convinge prea deplinu despre cugetele, tendintiele ma chiar' si despre gradulu de liberalismu alu toturor partitelor; dupa ce acésta convictiune nu lasa a se stracura nece cea mai mica radia, cu ajutoriulu carei-a se speramu, ca amu potè castiga macaru pre un'a d'in acele partite spre a se grupa cu noi inpreuna in giurulu marelui principiu nationalu, ca acést'a se se recunosca si pentru romanii d'in Ardealu, precum s'au recunoscutu pentru Ungurii de aici, dupa ce prin sustinerea legii electorale feudale pentru Ardealu, diet'a trecuta s'a ingrigitu, ca noi romanii Ardeleni se nu fimu reprezentati in mesura, se potemu lucra cu succes la stergerea acelor legi pentru noi forte apesatorie, totu omulu cu judecata sanetosa pote prevedè, ca 8—10 deputati romani nu aru fi in stare a se reintorce acasa cu rezultate mai brilante de cum s'au reintorsu alesii la diet'a de inecoronare. D'in aceste-a motive facu urmatori'a

Propunere:

Considerandu, ca dupa credint'a politica a acestui Comitetu, manifestata de repetite ori de la introducerea sistemii dualistice, afacerile Ardelenesi numai intru un'a diet' Ardeleana s'aru fi potutu regula legalmente si spre multumirea toturor natiunilor;

Considerandu, ca modalitatea cu care s'a adusu legea de uniune si cea asiè numita despre egal'a indreptatire a natiunitatiloru ne-au aretatu pana la evidenta, ca ce avemu se credemu pre venitoriu despre liberalismulu toturor partitelor d'in diet'a d'in Pest'a;

Considerandu, ca Transilvania si acum, dupa ce uniunea e fapta complinita precum e, are de a-si tramite deputatii sei la Pest'a dupa legea electorale feudale Ardelenesca d'in 1848;

Considerandu, ca in viet'i'a staturiloru constitutionale e o mare abnormitate, ca unu corpu legislativu, se fia d'in deputati alesi dupa doua legi electorale, intre sine forte diferite.

Considerandu ca natiunea romana Ardeleana dupa acésta lege in diet'a de la Pest'a nu pote se fia astfelu representata in catu se-si pota reelupta dreptulu seu de natiune politica, nece celu de egal'a indreptatire a limbei sale macaru in acea mesura precum si-a fostu eluptatu sub asiè numitulu semiconstitutionalismu alu ministeriulu Schmerling;

Comitetulu districtuale dechiaru in numele romaniloru pre cari i representa, cumca elu ca atare nu se pote demite la alegerea comitetului centralu, fiindu ca acést'a e unu midilocu a se ajunge scopulu, alegerea de deputati la diet'a d'in Pest'a, pentru care d'insii in impregiurările presente nu se potu entusiasma de locu.

D'in comitatulu Solnocului interioru 11—13 ian 1869.

II.

Sub tempulu acest'a comitetulu comitatensu, tienendu-si siedintiele, intre alte afaceri, au alesu si unu asesoru la Sédria, la care sunt in locu 6 asessori, si d'intre acesti-a 5 câte cu 800 fl. éra alu 6-lea numai cu 700 fl. v. a. Venindu unu postu vacantu prin denumirea celui d'antâiu asesoru la Sédria urbariala, care au fostu cu 800 fl., acuma si candidatiunea se facu éra cu 800 fl. Si ore pentru ce? da nu érâ mai cu scopu si mai consultu, ca inaintandu alu 6-lea asesoru d'in 700 fl. la 800, noulu candidatu se se alega cu 700, si acést'a cu atâtu mai virtosu, cu catu servitiulu de 20 ani alu celui cu 700, precum cunoscintiele juridice, teoretice si practice ale lui, éra mai incolo impregiurarea, ca de la an. 1861 totu cu 800 fl. a fostu aplicata pana acuma, pretindeau, ca in semnu de remuneratiune, si recunoscintia se inainteze la 800 fl., in care privintia mai multi au si radicatulu cuventulu folosindu-se de tote argumentele, dara tote au fostu indaru, ca-ci v-pres. dietalu d. Gajzágó a declarat: ca d. Herszényi, unulu d'intre candidati, pana acuma v-fiscalu cu 500 fl., se va alege cu 800 fl. v. a.; si ore acést'a asiè trebui se si fia, pentru ca alu 6-le asesoru d. I. Titie e romanu? romaniloru nu li este iertatu a inainta in binefaceri? si cu atâtu mai virtosu nu d. I. T., pentruca la alegerea lui cea gratiosa, dupa cum ne-a spusu unu m. d. Lécszai, s'au facutu unu pactu despre acést'a?!

In aceste impregiurări nu va fi fara scopu de a aminti, ca in acestu comitatu de 114,000 locuitori sunt 92,000 romani, intre 10 judi procesuali, szolgaribiraie — sunt 2, si intre 10 asessori de Sédria sunt éra-si 2 romani si d'intre acesti-a inca a fostu alesu unulu, auditi! pre langa pactu, ca nici odata se nu conteze la inaintare la 800 fl., — éca unu documentu nou de rar'a iubirea fratiesca, si de egalitatea drepturiloru individuale cetatienesci — nu politice. O rara temporum felicitas?!

S'a mai alesu si unu Esactoru comitatensu, dara se nu ve temeti iubitoru romanu! ca si aci au lasatu pe ai vostri in pace, fiindu candidatu intre 5 insi si uniculu romanu d. Clementu Hosszu; seu dora dlui inca si-a facutu grelusi in capu, ca-lu voru ale-

ge? fia siguru, ca magiarii nici odata nu! Amu dora dara, si speramu ca d. Hosszu inca va remane fidelu si pre viitoriu corpului nationalu ca unulu care de la an. 1860 incoce a facutu onore natiunei sale cu purtarea sa politica, si au suscrisu si petitiune maiestatica d'in an. tr. in sirulu celoru 194 de adevirati romani si patrioti. — S'a alesu dara de Esactoru d. Ujfalvi S. prin aclamatiune a dou'a-di, dupa ce in diu'a prima cu votu secretu si-a fostu capetatu numai 1/4 d'in voturi. — Acésta alegere ne-au causatu si o putiena distractiune, de ora-ce unu membru, Kr. S., a prorocitu alesului, ca preste 3 zile seu lune a buna sema va deserta d'in oficiu, de ora-ce nu-lu intielege; acést'a observare dura si indiscreta se privi de vatemare de onore de catra respectivulu si consoci, si asiè 9 insi pre rindu cerura satisfactiune, — acést'a i se si dede alesului prin deprecare.

Dara, se trecemu la alegerea deputatiloru.

Pana acuma numai partid'a Deákiana tienè conferintia publica, luandu si ascultandu programele noiloru candidati deputati, ale fostiloru ablegatu C. Al. Bethlen si Cl. Betegh. — Acesti-a inse potu da inca si de greutati facia cu partid'a stanga-ce — Tisana, de cum-va esista, ca-ci alegatorii profesionisti d'in Desiu cu majoritate magiara, nici de cum nu sunt incantati de rezultatulu binefaciloru si usiurintieloru castigatè de la diet'a trecuta nici de vorbirile tienute prin fostii deputati, adeci nu vedu a fi realizate atâte-a promisiuni mandre si frumoase câte li s'au facutu, prin urmare ei acuma aru alege mai bucarosu unu stangaci! — dara partid'a stâ cam slabu in privintia conducatoriloru, si numai cu sosirea lui Tisza, care se ascépta la capetulu lunei de la Pest'a — aici-a, se va constitui.

Stangacii conteza in ore-catu-va, mi se pare, si pre ajutoriulu Romaniloru, cari cu deosebire in Cerculu Lapsiului numitu d'in susu, facu 5/6 parti de alegatori, cu toti la 2000.

Ce voru face Romanii? voru lua parte la alegeri? si decum-va voru lua, si-oru candida si ei vre-unu romanu, seu ba? inca nu se scie otaritu! ci speramu, ca Angerulu Domnului, care i-a condusu de atâte-a ori pre calea ce'a drepta, ca se-si implinesca detori'a loru nationala si patriotica, i-va conduce si acuma pre calea unirei la o cointielegere fratiesca, ascultandu si ajutandu unulu pre altulu cu anima buna si cu intieptiune. — Speramu, ca unindu-se intr'unu cugetu, si-voru salva onorea, facundu cu resolutiune de barbati ace'a, ce potesce viitorulu natiunei, tocma de ar' da si de cele mai mari greutati, si nu se voru umili de a servi de instrumente la straini, invetiandu tocma de la magiari, cari inca remanu fideli stendardului propriu! Se cuvine dara ca si romanii se remana credinciosi loru-si, si nici unu votu se nu-lu sacrifice pentru unu osu de rosu, seu hîlbele lui Moise.

Credint'a ne spune, ca nobilii romani s'oru fi desceptatu d'in somnulu celu de morte alu amagitoru false si viclene, in care au caditu la an. 1865, atragundu-si dispretiulu generalu, si facundu-se vinovati atatoru rele ce ne-au ajunsu, ca inca se perdemu si acele drepturi politice, care pre cale legala le-amu fostu recastigatu dupa dreptulu naturalu si dreptulu istoricu!

G.

Aradu, 15 ianuaru 1869.

Domnule Redactoru!

In nrulu 1—186. alu pretiuitulu diurnalu „Federatiunea“ a aparutu o corespundintia d'in Aradu subscrisa de „Luncanu“ si pornita sub pretextulu nationalismului d'in necari intentiuni de a insinua si a negri portarea comitetului partitei nationale romane a comitatului Aradu, ba chiaru de a lu-insinua inaintea on. publicu cetitoriu despre o tienuta antinationala. De-ore-ce corespundintele dupa aceste insinuari tendintiose nu se sfiesce a apela la judecat'a on. publicu: d'in bunavoint'a on. redatiuni venimu a pune in vedere atatu starea lucrului discutatu, catu si motivele principali observate de comitetulu atacatu; pentru ca judecat'a implorata se nu fie unilateral.

Audiatur ergo et altera pars. *)

Este lucru pre bine cunoscutu, cumca un'a d'intre stariintiele cele mai energiose si salutarie a le romaniloru d'in comitatulu Aradului, produsea faptulu, ca in acestu comitatu s'a constituitu pre bas'a unui programu pre atatu de liberalu catu si detiermuritu o insotire seu partita nationala romana cu centrulu in Aradu si cu imprumutat'a legatura de a se supune minoritatea votului majoritatii. Organulu acestui clubu nationalu este comitetulu permanentu alesu de adunarea generala constituante spre conducerea trebiloru partitei.

Acést'a insotire constituita de mii de romani ai comitatului spre ajungerea scopuriloru nationali romane, este nu numai „asiè numita“ nationala, ci intru adeveru nationala romana, pentru ca nu scimu ca in comitatulu Aradului se esiste

*) Neci odata noi n'am refusat nimeni terenu de aporare, in acestu casu am si acceptatu responsulu lamuritoriu, ca-ce casu'a este de interesu comune si de mare importantia.

pe bas'a unui programu asemene de respicatu si o alta partita mai multu seu mai putienu nationala.

Scimu inse, si acésta trebeu cu multa dorere se marturisimu, ca suntu individi, cari sub firm'a natiunitatii multu farmecatorie voiescu a se arunca in frunte, voiescu a trece de profeti, voiescu a si-valida singur'a loru parere individuala, ignorandu conditiunea solidaritatii, cu unu cuventu: a se opune la totu ce nu este Minerva (fétulu) operiloru loru.

Intentiuniloru tendentiose ale omeniloru de acésta panura — spre laud'a poporului bine semfitoriu alu acestui comitatu se fie disu — putieni in felulu loru, a datu expresiune si „Luncanulu“ in corespundint'a sa mai susu amintita, despre care cu totu dreptulu se pote afirmâ, ca neconlucrandu, ba neci membru ne fiindu neci la partit'a nationala romana d'in Aradu, neci la alta intreprindere nationala, nu cunoase alta deprindere in publicitate de catu a escelâ cu vorbele (!) in extremitati si aradicandu-si de piedestalulu pre vreedoi patroni, a le cantâ acestoru-a elegie si glorificari pre cont'a altoru-a, pre cari cu raportele sale sinistre si false voindu ai calumnia si negri naintea publicitatii, combate cu arme nedrepte si sofistice tote intreprinderile romaniloru si a insotiriloru romane d'in acestu comitatu ce se facu de regula fara concursulu ma in contr'a cabaleloru idoliloru sei. Arm'a loru este: a face d'in tota propunerea, d'in totu principiulu, d'in toti pasii ce nu vinu de la d'insii — si de la d'insii nimica nu vine — cauza personala si petr'a smintelei, cu vorbe mari si principie extreme spre a micusora lucrările si intreprinderile neobosite a le altoru-a, si spre a si-escusa comod'a loru neparticipare la lucrările solidarie ale celoru-a-lalti romani.

Vorbe multe; inse unde vi-su faptele, domniloru?

In personalitati!

„Luncanulu“ inas-si recunoscè, la inceputulu corespundintei sale, ca dlu presiedinte alu comitetului in cuvintele sale premergatorie provoca pre membrii comitetului a vorbi objective si a se retienè de la personalitati. Se vina acû d. „Luncanulu“ a marturisi, ca nu chiaru patronii lui, dandu ansa la personalitati a silitu pre dlu presiedinte la acea-si provocare? ba, si dupa facut'a provocare nu chiaru unulu d'intre acei patroni resuscita era-si acele personalitati?

Tristu raportu. Dar' detorimu on. publicu a-i face cunoscuti pre cei ce, pote nevrendu, dar' slabescu trupin'a natiunei nostre cea sanetosa.

Se trecemu la obiectu.

Renunciarea dloru N. Philimonu si S. Antonovicu de membrii comitetului s'a luatu la simpla cunoscintia. Firesce, patroniloru „Luncanului“, li-a caditu multu la anima, ca comitetulu nu si-a esprimat dorerea pentru acésta renunciare — numai pentru ca densii se pota trece in bratielu comoditatii cu deplina glorificare. — Comitetulu adunatu, conoscandu inse fruptele neghinei semanate cu tota ocaziunea mai cu sema d'in partea dlui Ph., dar' mai vertosu sciindu, ca dnialu de-si a participatu ca membru mai nainte in afacerile comitetului, in renunciarea lui totu-si se dechiaru a nu se fi facutu membru acestei partite; éra d'in alta parte prin nepasirea dlui A. care in tienuta politice sale ca membru partitei lui Deacu graviteza mai multu catra magiari de catu catra romani, nevedindu neci unu scadiementu pentru partit'a nationala romana, n'a avutu neci o cauza spre a si-esprima vre-o dorere pentru esirea numitiloru individi d'in partita nationala, a carei scopu d'insii nu lu-au aflatu domnu de conlucrarea loru; inse deca d'in acestu incidentu ar fi si potutu fi vorba de ce-va dorere, acea numai d'in acea cauza s'ar fi potutu intona, ca si asta-di se mai afla romani de necontielegere si separatismu! Neci n'a fostu diferintia intre parecerile membriloru de comitetu in acest'a privintia, ci numai ddoi Alesiu Popovicu si E. Stanescu a fostu pentru „dorere“ d'in caus'a repasirei partisaniloru loru.

In firulu corespundintei dlui „Luncanulu“ venimu a constata ca comitetulu partitei nationale a decisu a se intrepune, ca in comisiunea centrala pentru aligerile deputatiloru se fie numerulu membriloru romani egalu cu alu magiariloru si cumca in stramutarea arondarei cercuriloru electorali d'in Pecic'a si Sant'-An'a intentiunata d'in partea magiariloru, romanii nu se voru invol. Aceste sunt fapte ce neci insu-si reutatea nu le pote negè! Dar' s'a mai decisu, ca toti membrii romani ai comitetului comitatensu se fie personalmente provocati la congregatiunea marcala tienenda in 11 ianuaru, d'in caus'a cestiuniloru vitali puse la ordinea dfilei forte momentose, si cu speditiunea acestoru provocari d'in partea comitetului partitei fu insarcinatu dlu vicepresiedinte Lazaru Ionescu.

Se cercamu acum si se vedemu ran'a cea mai dorerosa pentru corespundintele si patronii lui: pactulu cu deakistii.

In Aradu si partit'a guvernamentală si cea opositionala magiara, au cluburile sale constituite.

Partit'a deak-iana fiindu adi la guvernulu afara de poterea principiloru scrisè pre standardulu seu, are si poterea administratiunei publice in mana, prin care sta in avantaju nedubitaveru fatia cu opositionea magiara rediamata singuru pre poterea sa morala, si statatore abiè d'in cati-va corifei magiari, pana candu partit'a deak-iana asiè dicundu contine in sine tote elementele neromane d'in comitatu.

Indemnata de critic'a situatiune a presintelui, partit'a deak-iana s'a pusu in atingere mai nainte privativa cu cati-va barbati romani de aipartitei nationale, facandu-le propunerea, ca pre langa spriginire imprumutata, d'intre cele siese cercuri electorali comitatense in

patru să se alega ablegati romani, era in doue magiari deakisti. Romanii informati despre acest'a intentiune si-a rezervatu dreptulu de a se consulta la partia, si dupa conlusulu facutu a se pronuncia in acest'a privintia.

Intr'atele, si spre acestu scopu fu conchiamatu comitatu partitei nationale romane pre 1 ianuaru a. c. la Aradu. Luandu-se acestu punctu de consultare la desbatere, mai nainte dlu protosincelu M. Romanu, apoi dlu vicepresedinte Lazar Jonescu dedita simpl'a relatiune a comitetului despre acestu obiectu.

In interesulu adeveralu trebuie dara se indreptamu d'in capulu locului corespundint'a falsa a „Luncanulu“ in privint'a comendatiunei afirmative facuta d'in partea dlui Ionescu, fiindca amintiti dlui referinte, afara de relatiunea faptica nu fecera de sine nici o propunere, cu atatu mai putienu vre-o motivare la inceputu in acestu obiectu.

Initiativ'a propunerii de conlusu o-lua dlu Joane P. Desseanu, propunendu a se decide prin comitetu, ca

de ora ce romanii d'in comitatu neci candu n'a fostu in contr'a principiiloru de complanare si contielegere;

de ora ce si in a. 1865 complanarea si contielegerea s'a datu d'in partea magiariloru prin ace'a, ca nainte de plambuit'a stabilire a acelei-a, pusese romaniloru in tote cercurile d'in comitatu contracandidati magiari;

de ora ce de la comitetulu comitatensu, in care romanii se afla intr'o minoritate abnorma depinde compunerea comisiunei centrale pentru alegeri, arondarea cercuriloru electorali; si de ora ce mai de parte de la comisiunea centrala pentru alegeri depinde: compunerea comisiuniloru conscrieorie si alegatorie; esmiterea seu nesmiterea comisiuniloru ambulante; si verificarea alegatoriloru;

de ora ce in fine pre calea complanarii si a contielegerei in privint'a tuturoru acestoru consideratiuni, romanii mai multe avantagiuri si-potu caseiga fatia cu magiarii de catu pre calea unei lupte faptice, mai vertosu:

candu poterea administratiunii publice multu inriuritoare este in man'a guvernamentalistiloru;

candu stramutarea arondarei cercuriloru electorali d'in Pecic'a si Sant'An'a, in favorea magiariloru este cu siguritate in acceptare;

candu nefericitele urmari ale coruptiunii poporului in cercate la an. 1865, in unele comunitati a le comitatulu de combinat in mai multe partite, inca si pana asta-di mai sustau;

candu situatiunea ce'a favoritoria a romaniloru d'in a. 1865 de sub prefectur'a (protospanatulu) rep. G. Popa de asta data nu ni-mai favorizeaza;

candu cercurile electorali d'in Pecic'a si Sant'An'a sunt si altu cum pentru romani perdate; pentru ca Ganeii d'in cerculu Sant'An'a si Pecic'a impreuna cu numerosii incuilini d'in Pecic'a-Magiara, respiosi prin situatiunea favoritoria a romaniloru d'in 1865, candu repasindu magiarii d'in comisiunea centrala, romanii luara tota conducerea alegeriloru la sine, impiedecarea verificarii loru de alegatori asta-di abie se poate spera;

pentru ca dupa efeptuind'a stramutare a arondarei cercuriloru electorali, satele romanesci Giul'a-Varsianu si Pilu-Mare desbinandu-se de catra cerculu de Sant'An'a si incuindu-se prin satulu nemtiescu Nou-Panatu incorporatu actualminte in cerculu Siriei, — era de alta parte incorporandu-se satele romanesci Ciciru si Manaruloou d'in cerculu Pecichei catra Rad'na, elementulu neromanu se va intari, pre candu celu romanescu in aceste cercuri va fi debilitatu;

pentru ca dupa facut'a esperintia la a. 1865. alegatorii romani de la Sant'-An'a si Pecic'a numai pre langa aplicarea comisiuniloru conscrietorie ambulante, si dupa neverificarea a mai multoru sute de ne romani potura veni in cerculu Pecichei la o majoritate mai insemnata, era la St. An'a si asié numai la o majoritate bagatela, pre candu fara comisiuni ambulante, ce depindu de la majoritatea comitetului comitatensu, respective de la majoritatea comisiunei centrale esmitinde d'in partea acelei-a — in lips'a situatiunei favorabile d'in 1865. rezultatulu de atunci neci de catu nu se poate spera:

in urm'a acestoru consideratiuni ponderose se se primiesca complanarea oferita d'in partea deakistiloru cu atatu mai vertosu, fiindu ca acest'a complanare conduce la linisea si pacea publica a comitatului, si fiindu ca prin d'ins'a tinent'a politica a romaniloru observata pan'acum nu suferu neci o stramutare (?R.); dar' decurgerea pacinica a alegeriloru e de interesu pentru noi romanii si d'in punctulu de vedere alu verificabilor deputatiloru alegendi, de ora-ce prin regulamentulu celu nou reclamatiunile se voru da contr'a nelegalitatiloru de la alegeri, numai pre langa depunerea anticipativa a unei sume de 1000 fl. se voru primi, si preste intrebarile verificatiunale nu va mai decide ca'a dietei in plenu, ci voru decide nesce comisiuni de 7 membri cu nesce formalitati forte nefavorabile pentru alegatorii si alegendii nostri.

La acest'a propunere lua apoi cuventulu dlu E. Stanescu de a se declara in contr'a ei d'in motivele ce le insira corespundente „Luncanulu“, la cari se mai observ'a d'in partea membriloru comitetului pre langa propunerea de mai sus: ca nitielulu zelu, sub care dlu Stanescu dupa propria sa explicare pricepe eventualmente lupt'a faptica, noue roma-

niloru nu ni este si neci ni pote fi scopulu, ci e, si pote fi numai midilocu spre ajungerea rezultatulu doritu;

ca acest'a intrebare nu se pote privi si deslega d'in punctu de vedere particulariu alu cercuriloru electorali, ci trebuie privita si deslegata d'in punctu de vedere comitatensu;

ca romanii, de si se pote cu totu dreptulu accepta de la d'insii, ca voru conlura cu totu zelulu la alegerile de ablegati, totu si in midiloculu coruptiuniloru necrutitoare de moralitate, potendu deveni sedusi, usioru se potu periclitu nu numai cercurile pretinse de magiari, ci si cele-l-alte patru ce le vomu ave fara contracandidati; mai vertosu in casulu, candu comisiunile ambulante nu s'ar poté efeptui, si de alta parte impregiurările tempului de érna pre multi romani i-ar retiené de la conscriere;

ca romanii d'in comitatu pre langa totu zelulu loru nationalu, si la marcalele comitatense forte raru participéza;

ca chiaru cerculu Siriei la anulu 1865. intr'at'a fu periclitatu fatia cu coruptiunile contrariloru, catu numai demonstratiuniloru mai entusiastice, facute d'in partea intielegintei romane, se pote atribui reusirea ablegatulu romanu;

ca agitatiunile magiare si demonstratiunile romane facute in acestu cercu, avura urmarile sale deplorabile nu numai in privint'a ace'a, ca in unele comunitati sustau si pana asta-di intre romani partite, ci si in privint'a ace'a, ca afara de altii si zelosulu romanu Jova Cresticiu caditura mortu de catra furi'a agitatiuniloru neromane, etc.

Ce a reflectatu la aceste arguminte dlu Alesiu Popoviciu, ni-povestese cu emotiune corespundente „Luncanulu“, afla inse de a retace, ca chiar' A. P. fu acelu-a care neci asta data n'a potutu vorbi fara ca se nu esorbiteze in personalitati, cari necum se fie storse lacrima, ci a resuscitatu indignatiunea genorale a comitetulu coadunatu.

Dupa finit'a desbatere se puse propunerea dlui J. P. D. la votu, si dupa ce contrapropunetoriulu E. St. fu cu propunerea sa: a se face votisare secreta, unanimu respinsu, prin votisare nominala s'a acceptatu ace'a propunere cu 27 di doue-dieci-si-siepte contr'a a 2. voturi, de unde invederatu este, ca numai contrapropunetoriulu E. St. si A. P. fusera contr'a complanarii si a contielegerii.

Lasamu acum in voi'a on. publicu cetitoriu a judeca cu ce dreptu si-potu arogá contrarii partitei nationale conducerea tinentei politice a romaniloru in acestu comitatu, candu dupa dis'a unui profetu de alu dloru: „convingerile loru personale impingu diametrulu in tinent'a acestei partite.“

Amintimu numai, ca rezultatulu acestei complanari si pan'acum avu fruptele sale salutarie pentru acestu comitatu; pentru ca in congregatiunea marcata tinenta in 11. l. c. comisiunea centrala pentru alegeri, s'a formatu d'in numeru egal alu membriloru romani cu alu magiariloru, de-si d'intre membrii romani ai comitetulu comitatensu de vre-o 180 de insi, la acest'a congregatiune personalminte provocati abie se presentara vre-o 50-60 de insi; mai de parte clubulu opozitiunii magiare d'in Aradu aflara tinent'a politica a partitei nationale romane in acest'a privintia atatu de rectificata, catu se declara, ca neci d'in partea partitei opozitionale magiare nu se voru face candidatiuni in cele patru cercuri susutienute pentru romani. *)

Totu acestei complanari merite spre alegerea de ablegati se potu atribui si alte eleminte de interesu comunu, eluptate in favorulu romaniloru d'in comitatu cu ocaziunea congregatiunei comitatense tinenta la 11 ianuaru a. c., d'intre cari amintimu numai: decretarea unanima a limbei romane de limba protocolaria (1) (Aoleo! ce mai gratia. Red.) in comitatu pre langa autentificarea protocolulu dusu in limba romana; mai departe decretarea unui statutu pentru alegerea notariloru si ai antistiloru comunali, asediatu pre bas'a principiiloru celoru mai liberali, adeca; alegerea aceloru-a fara candidarea de trei, facuta pan' aci d'in partea judiloru cercuali, ci singuru la liber'a propunere a locuitoriloru, escutata cu majoritate absoluta, — care statutu de mare importantia, propusu d'in partea romaniloru inca in congregatiunea comitatensa d'in lun'a lui Aprile a. tr. de-si fu atacatu d'in partea magiariloru atunci cu celu mai mare resensu, acum fu totu-si primitu cu majoritate preponderanta; pana candu d'in alta parte temerile romaniloru in privint'a arondarei electorale s'au eomprobatu in deplin'a loru realitate, pentru ca cercurile elec. de Sant'An'a si Pecic'a, pre langa tota lupt'a romaniloru opusa, conformu decisului comitetulu partitei mai susu memoratu, s'a arondatu dupa modalitatea desfasurata de dlu J. P. D. in motivarea propunerii sale de mai susu —

Sé revenimu la firulu obiectulu intreruptu.

Dupa enuciarea votarei facute in comitetulu partitei s'a acceptatu, ca dnii St. si A. Popoviciu conformu declaratiuniloru de mai nainte, voru se esa d'in comitetu si partita; inse ddiele loru precum de regula, asié neci acum nu fusera atatu de consecinti, ca se face acest'a placere partitei de atate-ori maltratata de d'insii cu portarea loru neloiala si ne-parlamentara. Deci dupa ce s'a fostu inchiatu siedinti'a, in-

*) Aici se aplica tote machinatiunile magiariesti. — In acestu casu si tote alte analoge, deakisti si fisaisti se intielegu de minune, era romanasi nostri credu ca' acesti domani se combatu si batu ca orbii, dar' orbi sunt altii, nu ei.

trebandu dlu St. presidiulu, ca ore propune-se-va cestiunaa decisa si adunarei generali, si dupa ce presidiulu a declaratu ca acest'a depinde de la vointia comitetulu, care deca va afla de lipsa pote se conchieme adunarea generala a partitei, — in acest'a dd-le loru si-aflara destulu pretestu de a repasi de la propusulu declaratulu. Aci dara trebuie era se coregemu raportulu falsu a „Luncanulu“, in catu presidiulu n'a datu si nici n'a potutu da altu respunsu la intrebarea dlui E. Stanescu.

Mai avemu de a indruma la ordine pre „Luncanulu“ pentru eneratiunile sale neadeverate, relative la person'a dlui J. P. Desseanu, — declarandu resolutu de scorniture si intortocari sinistre tote acele ce se spunu despre vorbirea dlui d'in partea Luncanulu. — Observarea malitiosa: „dupa ce ne saturá cu povestea despre meritele sale nationali“ este un'a d'intre cele mai neloiali si mai ne compatibile cu caracterulu unui corespundinte seriosu, atunci candu dlu Desseanu in vorbirea sa precum de regula asié si asta data, despre meritele sale neci unu cuventu n'a graitu; de-si trebuie se marturisimu, ca dsa intr' adevuar' fi potutu provocá unu lungu siru de merite nationale, si pote ca deca ar' afla placere intr'ace'a, ca se si-tiena personalu platitu in cancelari'a sa spre a corespunde la diurnale despre lucrările si meritele sale nationali, acelu personalu n'ar fi silitu a se folosi de scorniture si neadeveruri spre glorificarea principalulu seu, ci ar' poté scrie, tetu desu fapte nationale adeverate. Astu-felu de placeri inse se vedu a cadé departe de person'a dlui Desseanu, despre ce mai bine e convinsu publiculu nostru de aici care este martorele lucrărilor si fapteloru nationali a le lui, care totu-si numai d'inpropria esperintia, era nu d'in diurnale arecunoascintia despre aceste. Au spuneti domniloru, ce s'a intreprinsu si s'a facutu in comitatulu Aradulu pre terenulu publicu seu privatu in interesulu nationalu, unde se nu fie colucratu dlu Desseanu intre cei d'antaiu, si unde rezultatulu intr'o parte insemnata se nu i-se pota atribui si lucrăriloru sale? La acest'a intrebare neci chiaru dvostre domniloru „Luncanu“ nu pototi respunde negativu, ca negarea dvostre s'ar resturná cu date viue; dar' respunsu positivu este d'in partea dvostre ur'a si invidi'a, ce o nutriti in contr'a acestui barbatu, carele prin caracterulu seu firmu si curatu nationalu, prin curagiulu si energi'a sa insotita de intieptiune si tactu, prin portarea sa loiala pre terenulu socialu si parlamentar, prin desintoresarea sa personala dovedita intru tote lucrările sale publice, si prin reputatiunea publica eluptata pentru sine atatu in antea publiculu romanu, catu si in antea neromaniloru d'in acestu comitatu, stá ca o stanca neclatita fatia cu toti acei-a, cari sub masc'a nationalitatii veneza numai interese private si ambitiuni personali, — pana de alta parte dsa neci candu nu s'a aruncatu de conducatoriulu seu capu de partia, nu si-a facutu capricie personali d'in principie si cause, spre a se poté retrage de la sarcinele afaceriloru nationalle, ci totu-de-un'a s'a declaratulu de unu luptatoriu nationalu comunu, si a lucratu totu in solidaritate cu intieleginti'a romana de aici, asié precum a decisu majoritatea acelei-a.

Aceste — fara se voimu a vatemá modestia persoanei dlui Desseanu — li-am aflatu de lipsa a le produce in interesulu causei nostre nationalle, de care se tiene, si onore barbatiloru, cari se lupta pentru acea cu atát'a zelu, — candu vedemu, ca nesce pigmei ca „Luncanulu“ care neci atát'a fapta catu e negrulu sub unghia n'a produsu in interesulu nostru nationalu, nu se sfiesce a arunca cu tina in barbati nostri conducatori si, intr'acesti-a mai alesu in person'a dlui Desseanu.

Chiaru asié trebuie se condamnamu tonulu de dispretiu in care se amintescu numele prestimatiloru nostri barbati dd. Mirone Romanulu, Sigismundu Popoviciu si Lazaru Ionescu, cari asemene sunt cei mai zelosi si intieleginti factori si veterani anteluptatori nationali in comitatulu nostru, posiediendu stim'a si increderea publiculu nostru, precum si respectulu publiculu strainu, despre cari intru adeveru se pote dice, ca Luncanulu si comp. nu sunt vrednici a le deslega curelele incalciaminteloru loru.

Intr'astufelu de impregiurari n'avemu cauza de a portá frica de judecata opiniunei publice, in antea carei romanimeea d'in comitatulu Aradulu si intieleginti'a conducatorie a acelei-a, totu-de-aun'a a statutu cu fruntea deschisa si va stá si de ici inainte, — producandu astufelu de rezultate eluptate cu barbati, inse totu-de-aun'a cu cumpetu bunu si cu intieptiune. Dée Ddieu, ca tote comitatele locuite de romani se pota produce in trebile publice nationalle decamdata celu putienu rezultate asemenea seu aproportionate celoru d'in comitatulu Aradulu, unde totudeauna s'a luat in consideratiune tote impregiurările, si numai asié a fostu cu potintia a ajunge de siguru la rezultatele posibile!

Spre inchaiare insemnamu inca câte-va fapte caracteristice a) despre Luncanulu: ca la constituirea partitei romane nationalle d'in capulu locului s'a declaratulu, ca in acest'a partia ca membru neci candu nu va participá, si totu-si pre langa tota dusiman'a sa evidentata fatia cu partit'a — imo in senatulu venit; va se dica nu se sfiesce nu numai a veni in adunările nostre publice spre a si-lua ansa de raporturi jurnalistic false, ci abusandu cu calitatea sa de simplu ascultatoriu, s'a datu si la volnic'a de a insultá membrii comitetulu vorbitori, pentru ce chiaru in siedinti'a comitetulu descria de d'insulu, fu seriosu indrumatu la ordine de catra presidiu; b) despre principalulu seu: ca s'a declaratulu, ca in casulu, candu d'intre membrii cicei loru separatistice vre unulu n'ar fi candidatulu de catra partit'a nationala de ablegatu, cu ori

si ce partita fia neromana s'eu renegata, se voru aliã spre resturnarea candidatilor partitei nationale.

Hinc illae lacrymae!

Unu membru alu comitetului.*)

Romani'a.

Cetinu in Romanulu de la 20 ianuaru:

Ieri avuramu o frumoasa serbare politica. Comerciantii si industriasi capitalai, cu ocaziunea serbarii santului Ionu, au oferitu dlu Ionu Bratianu unu banchetu, la care au invitatu 300 de cetatieni d'in tote conditiunile si d'in tote partitele. Ac'asta manifestare politica va procura, ca totu de-un'a, inimicilor nostri politici, d'in intru si d'in afara, ocaziunea de a se desfatã d'in nou in felurite calomnie si, spre a le inlesni pe cãtu ne stã in potintia placut'a lor lucrare, vomu publicã in numerile viitorie tote discursurile ce s'au rostitu la acestu banchetu politicu. Pentru asta-di ne marginim in a face cunoscutu seri'a toastelor care s'au inceputu prin alu primarului Capitalei, pentru Maria Sa Domnitorulu. Dup'ace'a unulu d'in dd. comerciantii insarcinatu cu presiederea banchetului a cititu o frumoasa epistola a dlui Presiedinte alu Ministeriului, care exprima parerea de reu a intregului Ministeriu, cã afaceri urginte, cerendu intrunirea consiliului de Ministri, i oprescu de a responde la invitarea ce li s'a facutu, dar cã se asociazã d'in anima cu cei carii voru inchinã pentru dnu Ionu Bratianu.

D. Vasile Popu redica antãiulu toastu pentru d. Ionu Bratianu. D. Nicolau Rosetti si d. Chitiu redicãra asemene toaste, unulu ca vicepresiedinte alu Senatului, cela-l-altu d'in partea maioritatii camerei, si d. Colonelu Miculescu ca reprezentante de peste Milcova. Dup'acesti-a unu altu comerciantu vorbi in numele lucratorilor, dlu A. Robescu ca profesore, unulu d'in studintii de la facultatea de litere in numele colegilor s'ei, si domnulu Candiano ca unulu d'in reprezentantii Pressei.;

Dnu Bratianu respunde la tote aceste toaste printr'unu discursu in care, dupa ce aretã misiunea Romanilor intemeindu-se pe originea lor, pe acte istorice, precum si pe fertilitatea pamentului nostru, respunde in scurtu la tote acuzarile ce i s'au facutu in afara si in intru. Vorbindu apoi despre viitoru, aretã midilococe prin cari trebuie s'eu ni-lu asecuramu, midilococe intre cari, ca cele mai potrice si mai eficace, demonstrã cã sunt: institutetele de creditu, respinderea instructiunii si armat'a nationale, a carei misiune este apararea caminului, a Patriei si a totoru drepturilor dobendite. Dupa dnu Ionu Bratianu vorbi d. Armand Levy ca francezu, la amici'a perpetua a Franciei si a Romaniei; d. Papiu Ilarianu intr'unu limbagiu d'in cele mai frumoase, aretã dorerile fratilor nostri de peste Carpati, bicini potricu pe toti calomnatori si impilatori Romanilor si conchise, cã Romania d'aci nu pote prosperã, pana ce Romanii de peste Carpati nu voru dobendã drepturile lor, autonomi'a lor si egal'a indreptãtãre. D. Ionu Bratianu portã apoi unu toastu pentru Franci'a si pentru Imperatiulu Napoleone, aretandu, cãtu datoriu acestei mari natiuni, cari si-a versatu sangele si comorile ei pentru noi. D. C. A. Rosetti inchinã pentru democratizarea sciintiei, pentru deplin'a intrunire in viitoru a sciintiei cu muncã. Eminentia sa parintele Scribanu Senatore, bine cuventã acestu banchetu, si d. Ionu Bratianu redicã, celu mai dupe urma toastu pentru intreg'a armata a Romaniei, si aplaudelo cele mai caldurose incununãra tote aceste discursuri si dovedira, cãtu fu de simtita si intieleasa ac'asta serbare politica si nationale.

Varietati.

*) (O Pupeza d'in Carasiu) canta cu bocea-i ragusita de pre o crenga uscata in tonuri melancolice despre mahnitunile spiretuali ale unoru beamterisati romanasi, cari se negagescu forte cã nu potu trece deodata si de romani mari (cã-ci de buni sunt ei destulu de buni precum pretinde pupez'a) si de patrioti intielepti (nb. s'eu nu fimu reu intielepti, acestu felu de omeni credu si sustienu cã a fi bunu romanu si bunu patriotu sunt doue lucruri contrarie, s'eu celu putienu in ore-si care opusetiune delicata carea numai ei o sciuduce in armonia, urmandu pre catielusulu carele cu incovoiatu si vialindu d'in coda dã espressionu bucuriei si umilintei sale canesci candu vede pre stapanulu s'eu in maiestatea sa cu contiulu (bucatic'a) amana, potendu a i-o da s'eu a nu i-o da) si cã numai cãte-va diuarie romanesci, (a nume „Alb.“, „Fed.“ si „Gur'a Satului“ o! acestu-a e mai alu dracului.) ar portã tota vin'a duioselor plangeri si suferintie ale acestoru vertuti persecutate, -- era ca s'eu para a avè si soci illustri in

*) Insemnãmu, cã la consultarea ac'ast'a a opozitiunii magiare, fu de facia si dlu E. Stãnescu si dupa ce a insinuatu decisulu comitetulu partitei rom. de faptulu numai a unei fractiuni de intielegintia rom. a propusu in genere, ca ignorandu decisulu romanilor, s'eu se punã d'in partea opozitionalistilor magiari contra-candidati, era dupa ce partit'a mag. a dechiaratu cã in cele patru cercuri rom. nu va candidã, a propusu in specie a se pune contra-candidati in cele doue cercuri a Sant'Anei si a Pecichei, designandu d'in partea lui de candidat pentru cerculu Sant'An'a pre Ales. Bãnhidy. Totu in acestu intielesu pledã dniasa si intr'unu articlu publicatu in „Alföld“ numindu parti'a nationala romana numai de o fractiune a partitei opozitionale magiare. Eca „nitielulu zel“ ce lu-insufletiescu pre dlu Stãnescu intru eluptarea drepturilor nationale! Coresep.

nefericire acesti omeni nu se sfiescu a trage in compani'a lor chiãru si persone, cari cu a nevoe li voru multiamu pentru ac'asta distinctiune. Dar tote ca tote, numai de nu s'ar apucã si de minciuni grose, asiã de esemplu pupez'a d'in Carasiu nu se rufneza a gãfii in nr. 3. a. c. alu „Conc.“ cã s'au scriu cãte si cãte in „Federatiunea“, in contr'a Pupezei? ba, in contr'a S. Sale eppulu de Caransabisu!! Audi, cu ce felu de minciuna tendintiosa tinde pupez'a a-si da pondu amaritiunii sale. *) Cunoscemu astfelu de omeni, cunoscemu si scopulu, dar s'eu scie tote pupezele cari si-facu cuiburile sub coron'a lui Stefanu si sub mitre asemene santite, cã nu noi suntemu pre cari ne ar potè ele spurcã, ci sunt locurile lor de refugiu, era gelnic'a lor cantare si ingemere numai pentru ele insele si patronii s'ei este de reu auguriu, pentru noi inse si tota lumea ea este de bunu presagiu „Upupae eppis crebris vociferatio uberes vindemias praesagiat“ d'ice clasic'a regula economica — „U r d i c a r i u l u F e d e r a t i u n i i.“

*) (Fabrica de orologie in America) Miniatur'a amirabile a instrumentelor d'in cari se compun diferitele parti ale orologiului in fabricele de Massachusetts si Valthama, e asiã d'icundu fabulosa. Unu caletoriu, dupa ce a cercetat fabricele amintite, ni spune, cã a vedutu pre una mesa, intre altele, unu vravu de pulvere verde, si privindu-lu prin microscopu, a aflatu, cã e una multime de siurube, d'in cari 300,000 dau unu funtu, er' unu funtu de otielu, destinat pentru astu-felu de siurube, cumperandu-se cu unu florinu, represinta unu pretiu de 220 fl. — Industria! candu va veni imperati'a ta si in patri'a Romana?!

*) (Invitatiulu magiaru) Dr. Ionu Nep. Pollak canonicu, rectorulu de estu-tempu alu universitatii sciintifice pestane si v. presiedinte alu societãtii st. Stefanu etc. etc., in „Enciclopedi'a univ. magiara“ spune cu multa si mare intiepleptune, cã „contele Chatam Pitt ori William Pitt de comunu Pitt senior (!) e una si ac'ea si persona.“ Cui se ascriemu ac'asta descoperire fericita: doctorulu, canoniculu, rectorulu, v. presiedintelu, literatulu magiaru? ori beatae simplicitati eorum?

*) (Bibliografia.) Au estu de sub tiparu „Anuariulu Romaniei pre anulu 1869.“ dd. Ionu I. Falcoianu. Tote indicatiunile sunt insocite de tabele de reductiune, pentru a servi Romaniei intregi si tieriloru invecinate. Singurulu anuaru esactu si completu pentru Romania. Depozite in Bucuresci la Librãriele dloru Sococ si Danielopolu si la Administratiunea „Romanului.“ — In districtu la Birolu Telegrafo-Postalu. — Protiulu unu leu nou.

*) (Insotitiare.) La intrebãrile ce ni se facu d'in mai multe parti despre dictionariulu magiaru-romanu, respundemu, cã ac'el'a-si pana la Pasci va est de siguru, si se va impartã la domni abonati, era pana atunci inca totu se mai primescu abonemente, era dupa aceea totu restulu esemplareloru va intrã in librãrie, cari i voru pune pretiulu ce voru aflã cu cale. Abonamentulu pentru es. brosiate bine, cu 3 fl 20, pentru cele legate tiepenu cu 3 floreni 70 cruceri se prime-scu de cãtra autoriulu. — G. Baritiu.

*) (Romãnisch oder deutsch!) insemnã unu espeditoru constitutiunulu postalu d'in provinci'a, pre una epistola trãmisa d'in Post'a, sub adresa magiara — retramitiendu-o la Post'a! — Si totu-si guvernulu magiaru se incumeta a ni im-pune limb'a, care neci la prozelitii si domesticii lui nu e a casa!

*) (Adunarea) comitetulu comitatensu alu Bihariei, in siedintia sa d'in urma, a decisu a se duce protocolulu si in limb'a romana, spune „Esti Lap.“

*) Principele de Wales si sotia-sa in 27 l. c. parasira Vien'a, si ajungundu la Triestu voru trece cu naea „Ariadne“ in Egiptu.

*) Franciscu Szilãgyi, in fasciura X. a foiei periodice, se ocupa de nou cu geneza revolutiunii lui Horia.

*) In 27 ianuaru avu locu balulu junimeii romane de la universitatea pestana in localitatea „dãrei la semnu“ (Schiesstãdte), in presintia unui publicu prea stralucitu. — Petrecerea a fostu cordiala. Resultatele finantiarie inca nu ni sunt deplinu cunoscutu. Vomu reveni in nr. ven. la ac'asta frumoasa si filantropica intreprindere.

Sciri electrice.

Vien'a, 26 ian. Cabinetulu francescu au notificatu aici, cã este oficiosu as'ecuratul despre aderintia Greciei la conclusele conferintiei.

Belgradu, 26 ian. La indemnarea lui Brateanu, emigratiunea bulgaresca au adresatu unu memorandumu poteriloru adunate in conferintia de Paris, rogandu-le, ca ele s'eu faca a se redã Bulgãriei autonomi'a sa.

Constantinopole, 26 jan. Port'a au trãmisi-

*) Nu ne aducemu aminte ca s'eu se fie publicatu in diuarulu nostru vre una corespundintia despre S. Sa eppulu de Car. Sabisiu (precum bine a observatu onorab. Red. a „Concordiei“ si-i multiamimu cã au reflectatu pre Ieremistulu d'in Carasiu) dara s'ar potè de acũ inainte, pentru cã neci o persona publica nu pote avè prerogativ'a de a fi ignorata, — ac'ast'a inse nu altereza intru nemicu stim'a nostra cãtra personele resp. tienendu-ne pururea de masim'a „amicus personae, inimicus causae.“ Red.

su reprezentantiloru s'ei de pre la curtile marilor poteri o scrisore cerculare, prin carea face espre cunoscuta multumirea sa cu conclusele conferintiei retrage ultimatu s'eu si accentua posibilitatea conservãrii pãcii, de ora ce port'a nu voiesce a sbelulu, era Greci'a ar fi umilita de ajunsu (adeã umilitu este Marele-Turcu, ceea ce s'au prevediutu si strugurii sunt pre acri. Red.)

Bucuresci, 27 ian. Camer'a deputatoriloru a suprimatu ajutoriulu (subventiunea) de 6600 francu datu pana acum in favorea scoleloru catolice si luterane d'in Bucuresci si Galati, si votã o asemene suma spre imultirea ajutoriului menitu pentru obitate societãti literarie in [Romania, Transilvania Bucovin'a.

Berolinu, 27 ian. Deschiderea dietei Germaniei de nordu se va face la 5 martiu. — Totodata a notificatu de aici adesiunea Greciei la dechiaratiunea conferintiei.

Madridu, 27 ian. D'in Burgos se scrie, cã un detoriulu guvernatoriului civile ar' fi unu calgaru fanaticu (de cine?). Cercetarea se urmeza. Insemnele nunciaturei apost. (repres. Ponteficelui) a fostu rupte de pre palatiulu nunciului, intre strigãrile de „Josu cu Nunciulu! s'eu traiasca libertatea culturulu!“ Nunciulu au trebuitu s'eu scape cu fug'a a cercu refugiu in palatiulu soltei francesce. Despre atentatulu comis se reporteza urm. detaiuri: Guvernatoriulu fu ucisu in beserica, cadavrulu fu bucatit si grozavu ciungaritu. Capitulu presinte n'au facutu nemica pentru a se impedeã omorulu si profanarea cadavrului. D'in ac'asta cauza se pusera la primisore: Priorulu, superiorii si doi calugari.

Parisu, 28. ian. Sectiunile admiserã interpellatiunea lui Benoit, er' pe alui Bethmont si Buffet respinsu-o. Corpulu legelativu pertratãza caus'a de alegere a departementului Gard.

Triestu, 28. ian. Magazinele de la liniile ferate si localitãtile de marfe si dogan'a sunt in flãcaru.

*) Respusuri. Antistiei comunali d'in Socolaru Nrii s'au trãmisu prin Sasca, era oficiulu post. ni i-au intorsu sub cuventu cã „nu se gasescu“ deci am adresatu de nou pre Temisiora-Versietiu.

Casinulu Civicu d'in Beinsiu: Pentru „G. S.“ s'au facutu prin tipografulu carele au primitu banii. D'in „Federatiunea“ nu spuneti cari nri, de unde s'eu gicimu?

Dlu Vas. Mold. in Boziasiu: Care Boziasiu? cã este unulu in Cetatea-de-Balta, altulu in Crasna, si altu tre-lea in Doboca. De unde s'eu scimu? Nb. ni-a venit mai mult prenumeratiuni si de a dreptulu si prin avisare postalã, d'icari lipsece nu numai post'a ultima ci si locuintia! apintr'altelã numai numele romanescu alu comunitãtii, carel indiesertu lu vomu cercã pre cart'a tieiei, cã-ci bine se sciã eã vrãgitorii politici au schimbatu numirile romanesci a satelorã si nu figurãza decãtu s'eu nemtiescu s'eu turcescu. S'au trãmisu 12 fl. d'in Aradu, pare-mi-se dupa timbrulu postei, s'eu de unde? si pre avisu nu s'au scriu, pentru cine? Cele mai multe avisãri postale sunt imperfecte.

Dlu A. A. P... ve rogãmu a ne avisã indata ce observati.

Dlu D. V... a, in Lapsiu-ung.: Numai corespundintia trãmise de a dreptulu potemu primi si publicã, daca ni-sa parã a fi pentru publicitate si de interesu.

Dlu I. C. Dr. . Fagarasiu: adresele sunt in tota regul'a, daca totu-si esemplariile facu rot'a pe la Brasieu, este numai d'in delicat'a atentiune a subalterniloru Dlu ministru alu postelorã, precum si perderea scrisoriloru nerecomendate ce trãmitemu noi si ni-se trãmitu, asiã pana acum soimu de 8 epistole perdute, 6 alnostre, vedeti cã stãmu sub oculo canonicu alu politia secrete constitutiunale, carea neci sub Bachu n'au functiunatu ca sub Gorove. In contr'a acestei infamie s'au reclamatu in dieta, in „M. U.“ si mai de una-di in „Hon“ dar se pare cã batemu toc'a la urechile surdului.

Dlu Art. . B. . in Filipisiu-Mare: Crpdti'a despre comasatiune n'am primitu-o. Nedreptãtirile comise a supr'a poporulu si publicãmu, precum si altele, fãra ca tramitiatoriulu s'eu abonatu nostru.

Dlu N. . F. . in Ofenbai'a. Amu primitu. Se va face si ve rogãmu a ne incunoscintia de cãte ori se va ivi cãte ce va de interesu comune.

Dlu M. . Ghierl'a : s'au primita 40 fl. 50 cr.

Redactiunea.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu :

ALEXANDRU ROMANU.